

Pinksterwake in de kathedraal - homilie

Zaterdag 4 juni 2022

Met samen met lokale nationale gemeenschappen en de niet-Latijnse ritussen

Gen 11, 1-9; Ex 19, 3-8a.16-20b; Joël 3, 1-5; Rom 8, 22-27; Joh 7, 37.39

Beste vrienden,

Ter gelegenheid van de chrismamis heb ik gesproken over het priesterschap van alle gelovigen. We hoorden zopas nog de woorden van God aan Mozes: *“Gij zult mijn priesterlijk koninkrijk en mijn heilig volk zijn”* (2^e lezing). We zijn als gemeenschap priester op twee manieren. Door onze doop zijn we priester als we samen bidden voor de wereld. Dat doen we in de liturgie. Vervolgens oefenen we ons priesterschap uit als we God naar de wereld brengen. Dat is onze missionaire zending.

In het doopsel hebben we echter niet alleen deel aan het *priesterschap* van Christus, maar ook aan zijn *profeet-zijn*. Pinksteren is de vervulling van Mozes' gebed: *“Legde de Heer zijn Geest maar op heel het volk! Profeteerde iedereen maar!”* (Num 11, 29). Daarom lijkt het mij belangrijk, ter gelegenheid van Pinksteren, het daarover te hebben. We hoorden in de lezing van de profeet Joël: *“Ik zal mijn geest uitstorten over alle mensen, uw zonen en uw dochters zullen profeteren...”* (Joël 3, 1). Petrus verwijst uitdrukkelijk naar deze profetie in de toespraak die hij houdt op de dag van Pinksteren (Hand 2, 17). Hij zegt dat voortaan, nu Jezus verzen is en Hij ons zijn Geest schenkt, allen die de Geest ontvangen hebben *ook profeet* zijn (Hand 2, 18). Wat in het Oude Testament voorbehouden was aan enkelen, is nu een gave die *iedereen* bezit. Maar wat betekent dat, voor ons die *inderdaad* gedoopt zijn en gevormd?

De Geest komt niet *in de plaats* van Jezus. Integendeel. Het is door de **Geest** die de **Kerk** opbouwt en leidt dat we *geloven* in **Jezus**. Ik vernoem hier de Kerk, als gemeenschap van gelovigen, omdat een individualistisch geloof eigenlijk misbruik maakt van de Geest. Paulus had het precies op dit punt aan de stok met de christenen van Korinte. De Geest van God is geen persoonlijk eigenbezit. Hij plooit ons niet op onszelf terug. Net omgekeerd. Alle gaven van de Geest dienen *“tot opbouw van het Lichaam van Christus”* (Ef 4, 12). Dat is *de Kerk*. En de Kerk

moet in dienst staan van de wereld, van de redding van de wereld. Daarvoor is Jezus immers mens geworden. We mogen ons nooit in onszelf opsluiten. Noch als individu, noch als kleine gemeenschap (denk maar aan de parochie). Ook niet als lokale kerk, het bisdom. En zelfs niet als wereldkerk, die er namelijk is voor de wereld. De vraag is nu: *hoe* zijn we profeet? Profeet-zijn is maar een van de vele vormen waarin de Geest zich manifesteert. Paulus spoort de gelovigen van Korinte aan vooral naar die gave te streven.

Ik zie vijf kenmerken.

Profetie heeft te maken met woorden, spraak, begrijpelijke taal. Waar niet gesproken wordt kan er ook geen profetie zijn. Profetie betekent immers: “spreken voor, in naam van”. Het is voor-zeggen (en dat is iets heel anders dan voorspellen!).

Ik zie dan ook als eerste kenmerk van een profetische kerkgemeenschap: een **goed gebruik van het woord**. We weten wat de heilige Jacobus over de gevaren van de tong zegt: “*de tong is maar een klein deel van ons lichaam, toch voert zij een hoge toon. Bedenkt hoe weinig vuur er nodig is om een groot bos in brand te steken. Ook de tong is een vuur... Onder onze ledematen is het de tong die het geheel kan bezoedelen en ons levensrad in vlam zetten*” (Jac 3, 5-6).

Een profetische gemeenschap weet dus negatieve taal zoals kwaadsprekerij of leugens te verbannen. Dat is al een heel sterk getuigenis. Zowel in de Kerk als in de wereld maken negatieve woorden enorm veel kapot. We scheppen door onze manier van spreken vaak meer Babelse *verwarring* dan *eenheid* (1^e lezing). Waar men echter de tong weet te bedwingen, daar *is* de Geest, zeker en vast. Maar hoe dan wel spreken? “*Wie profeteert, spreekt tot nut van anderen woorden van stichting, vermaning en troost*” (1 Kor 14, 3). Dat doen we als we spreken vanuit God, vanuit zijn Geest. Dat hoeft niet spectaculair te zijn. Woorden die beantwoorden aan *Gods wil* zijn profetisch, ook als ze uitgesproken worden door heel eenvoudige mensen. Daarom moeten we *luisteren* naar zijn Woord. Niet alleen ieder voor zich (bijvoorbeeld in een persoonlijke *lectio divina*, het biddend lezen van de Schrift). Maar ook in gemeenschap (denken we aan wat men de *contemplatieve dialoog* noemt, die zich langzaam verspreidt bij velen onder ons).

Een profetische gemeenschap is ten tweede een gemeenschap waarin men **samen onderscheidt** wat waar is, juist, goed en rechtvaardig. En dat opnieuw met als eerste referentiepunt Jezus' Geest die ook "spreekt" door de noden van de tijd, d.w.z. de noden van concrete mensen. Dat kenmerk wordt vandaag sterker: in de Kerk leren we samen op weg gaan in het luisteren, het onderscheiden, beslissen en terugspelen met een goede communicatie. Dat is wat wij vandaag synodaliteit noemen. Dit is misschien wel de grootste opdracht en uitdaging voor de Kerk van vandaag, als ze op de juiste manier profetisch wil zijn.

Het is ten derde een gemeenschap die leeft **onder het teken van het kruis**. Een gemeenschap die zich afschermt voor het kruis *kan niet* de gemeenschap van Christus zijn. Natuurlijk: het kruis schrikt ons af. Dat is normaal. Het kruis duikt op in ons persoonlijk leven, maar ook in de gemeenschap. We kunnen lijden onder de Kerk, onder haar zondig mens-zijn. Is mijn gemeenschap bereid om het kruis op te nemen en niet toe te geven aan een gemeenschappelijk egoïsme? Moeilijkheden komen ook van buiten. Het Evangelie roept weerstand op. In onszelf. In onze Kerkgemeenschap. In de wereld. Vandaar dat 'het kruis opnemen' vaak bestaat in 'geduld oefenen'. Ja, door het geduld nemen we deel aan het lijden van Christus¹. Geduld is dus verre van een *passieve* deugd! *Wat het kruis van de tijd niet doorstaat, komt niet van de Geest*. Het gaat om een rijpingsproces. Het zaadje wordt plant en moet sterven aan zichzelf. "*Stromen van levend water zullen uit hem vloeien*" (evang.) Dat kruis is vruchtbaar.

Ten vierde is een profetische gemeenschap in zichzelf een **drager van vrede en vreugde**. Het gaat hier niet om zelfgemaakte, kunstmatige vrede en vreugde. Vrede en vreugde kunnen we immers niet helemaal maken. We moeten ernaar *streven*. We kunnen eraan *meewerken*. We kunnen *leren* hoe we er best toe komen. Maar de *diepste* vervulling ervan kunnen we enkel *krijgen*: het zijn gaven van de Geest. In de gemeenschappen waar ze aanwezig zijn, inspireren ze niet alleen hun leden, maar ook de hele omgeving. Zo'n *gemeenschap* is een belofte voor iedereen. Een aantrekkingspool. Want vrede en vreugde, dat zoekt

¹ Zie Regel van Benedictus, einde van de Proloog.

iedereen. Ze zijn ingrediënten van ons geluk. In de mate ze beleefd worden in de *kerkgemeenschap*, is de Kerk een teken van hoop voor de wereld.

Een profetische gemeenschap heeft nog een vijfde kenmerk: ze **werkt mee aan het herstel van de schepping**. De Schepping weerspiegelt de oneindige creativiteit van de Heilige Geest. De Schepping is het eerste boek waarin we Gods boodschap kunnen lezen, de eerste openbaring van wie God is. Omdat Gods Geest in de schepping aan het werk is, moet de schepping noodzakelijk ook met respect bejegend worden. Vandaag moeten we dringend werken aan de genezing ervan. We hoorden Paulus in zijn brief aan de Romeinen: *“we weten dat de hele natuur kreunt en barensweeën lijdt, altijd door”*.

We kunnen besluiten: de profetische dimensie van de kerkgemeenschap omvat verschillende aspecten. Ik herhaal ze nog even:

- Het goed gebruik van het woord
- Samen onderscheiden (d.i. synodaal samen op weg gaan)
- Het kruis aanvaarden als toets van de waarheid
- Draggers/brengers zijn van vrede en vreugde
- Respectvol omgaan met de schepping.

Niemand kan dat op zijn eentje realiseren. Daarom is het zo noodzakelijk er *allen samen*, als Kerk, aan mee te werken. Dat wens ik voor ieder van ons, en voor iedere gemeenschap hier vertegenwoordigd. Moge Gods Geest over onze gemeenschap komen.